

Όταν το Νέο γεννιέται στον καφεéné

Δρ Μάνος Δανέζης
Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Αν και δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τις πρόσφατες Ευρωεκλογές, και ενώ στα γήπεδα η Ελλάδα αναστενάζει, οι τοπικοί αλλά και οι κεντρικοί κομματικοί μηχανισμοί, επανήλθαν στο ξεχασμένο για λίγες εβδομάδες σπορ, της παρασκηνιακής προώθησης υποψηφίων Δημάρχων και Δημοτικών Συμβούλων.

Το ότι αναφερόμαστε ειδικά στους κομματικούς μηχανισμούς επιλογής δεν είναι τυχαίο, εφόσον είναι γνωστός ο θεσμικός αποκλεισμός της γνώμης του απλού πολίτη από τις διαδικασίες επιλογής των υποψηφίων Δημοτικών αρχόντων.

Οι επιλογές αυτές, στο μεν επίπεδο του υποψήφιου Δημάρχου, αποτελούν θέμα ευρύτερων συμφωνιών μεταξύ των κομμάτων, ενώ στο επίπεδο των υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων, αποτελούν αντικείμενο μοιράσματος της τράπουλας της τοπικής εξουσίας, μεταξύ λίγων δεκάδων τοπικών παραγόντων, και κομματικών ευνοουμένων. Ενδιαφέρον είναι να σημειωθεί ότι τις περισσότερες φορές, η παλαιά καλή πρακτική, να υποδεικνύονται δηλαδή σαν υποψήφιοι για την Δημοτική εξουσία οι επώνυμοι, όσοι δηλαδή είναι ήδη γνωστό ότι έχουν προσφέρει στην πόλη, έχει αντικατασταθεί από την λογική της αναρρίχησης στην εξουσία δημοτών που δεν τους γνωρίζει, κατά Γ Κατσιφάρα, «ούτε ο θυρωρός της πολυκατοικίας τους», και των οποίων οι ψήφοι μαζεύονται όχι από τα έργα τους, αλλά από τους κομματικούς μηχανισμούς στους οποίους ανήκουν η υπηρετούν.

Όσον αφορά τον Δημότη, του οποίου η ψήφος αποτελεί στην ουσία το αντικείμενο της πολιτικής αγοροπωλησίας, καλείται σαν αγέλη να υπακούσει στα κελεύσματα των κομματικών μανδαρινάτων, τα οποία αποφασίζουν «για εκείνον χωρίς εκείνον. » Στο επίπεδο των Δημοτικών Συμβούλων βέβαια, στο όνομα της δημοκρατικοφάνειας, δίνεται η δυνατότητα στο Δημότη, να επιλέγει ελεύθερα, όχι τους αρίστους, που πολλές φορές είναι κομματικά δυσεύρετοι, αλλά τους πιο «κολλητούς» του, εκείνους δηλαδή τους οποίους θα μπορέσει να προσεγγίσει πιο εύκολα κατά την διάρκεια της Δημαρχιακής θητείας, προκειμένου να λύσει από την «πίσω πόρτα», κάποια προσωπικά του προβλήματα.

Ομως είναι παρήγορο το γεγονός ότι οι Δημότες, ακόμα και οι πλέον επώνυμοι, ασχέτως κομματικού πατριωτισμού, ξαναβρίσκουν τελικά τη λογική και το χιούμορ τους κάθε βράδυ, στο ελεύθερο και πλουραλιστικό Δημοτικό Κοινοβούλιο των καφεενέδων των πόλεων. Εκεί μεταξύ καφέ, ποτού και τσιγάρου οι γλώσσες και οι καρδιές λύνονται, τίποτα δεν μένει κρυφό η ασχολίαστο, και όλα και όλοι παίρνουν το φυσικό μέγεθος της μικρότητας, η της μεγαλοσύνης που τους αναλογεί. Τότε μόνο συνειδητοποιείς ότι πίσω από την φαινομενική απραξία των πολιτών κοχλάζει ένας αθεράπευτος πολιτικός και κοινωνικός θυμός για τα όσα συμβαίνουν, όχι μόνο σε κεντρικό, αλλά και σε τοπικό επίπεδο, που αν κάποια στιγμή βρει πολιτική έκφραση θα εκπλήξει πολλούς.

Εκεί στους καφενέδες της συμμετοχικής Δημοκρατίας των πόλεων, τα ερωτήματα και οι προτάσεις είναι πολλές. Μερικές από αυτές έχουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον γιαυτό τις αναφέρουμε.

α. Πολλοί από τους Δημοτικούς άρχοντες συμφωνούν γενικά με την φιλοσοφία των «Δεινοσαύρων της πολιτικής» όσον αφορά την κορυφή των κομματικών ηγεσιών. Σε επίπεδο όμως Δήμου δεν ενοχλούνται από το γεγονός ότι λίγες δεκάδες «δημοτικών δεινοσαύρων » νέμονται, «με καταστροφικό τρόπο» για το Δήμο, τις καρέκλες εξουσίας για πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα. Για τους άκρατους αυτούς ανανεωτές του δημόσιου βίου δεν είναι ακόμα γνωστό ότι «η ανανέωση και η δημοκρατία αρχίζει πάντα από το σπίτι μας»

β. Για την αποτυχία η όχι του έργου ενός Δημάρχου δεν ευθύνεται μόνο ο ίδιος, αλλά και μία σειρά Δημοτικών Συμβούλων που με τις πράξεις τους στήριξαν, η δεν στήριξαν, τις πρωτοβουλίες του. Είναι λοιπόν τουλάχιστον υποκρισία εκ μέρους των κομματικών μηχανισμών, να ζητούν την αποπομπή Δημάρχων, χωρίς να έχουν την στοιχειώδη δημοκρατική ευαισθησία να ζητήσουν και την αποπομπή των κομματικών μελών τους, που είναι συγχρόνως και Δημοτικοί Σύμβουλοι, οι οποίοι συμμετείχαν και στήριξαν, η δεν στήριξαν, τις πρωτοβουλίες της Δημοτικής αρχής. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι σε μερικούς δεν γίνεται αντιληπτό το ότι, «η οποιαδήποτε κριτική είναι φερέγγυα μόνο όταν ασκείται από ανθρώπους που δεν έχουν έννομο συμφέρον, δηλαδή δεν εποφθαλιούν τις καρέκλες των κρινόμενων.»

γ. Όσον αφορά τις επόμενες Δημοτικές εκλογές, με μεγάλο ενδιαφέρον αναμένουν οι θαμώνες των Δημοτικών καφενέδων, την στάση των κομματικών εκείνων Δημοτικών συμβούλων που σήμερα ορκίζονται αιώνια αντιπαράθεση με κάποιους Δημάρχους. Είναι αληθινή η οργή τους, η μέτρο άσκησης πίεσης για διεκδίκηση κάποιας θέσης στο μέλλον; Θα αρνηθούν να βρεθούν στο ίδιο ψηφοδέλτιο με τους Δημάρχους που σήμερα κατηγορούν, η Μετά την ανακήρυξη των υποψηφίων δημάρχων, θα καταπιούν την γλώσσα τους, δήθεν για το καλό του Δήμου, αναζητώντας και πάλι μια καρέκλα στον Ηλιο της Δημοτικής εξουσίας;

δ. Όσον αφορά την άσκηση της Δημοτικής εξουσίας, «δεν είναι δυνατόν οι κρινόμενοι να είναι και κρίνοντες». Δηλαδή με λίγα λόγια, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι σύμφωνα με την στοιχειώδη δημοκρατική λογική, αλλά και ηθική, δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε επιτροπές που έχουν σαν αποστολή τους την διάθεση μέσω έργων, η άλλων τρόπων, του Δημοτικού χρήματος, και συγχρόνως να είναι αυτοί που θα ελέγχουν και την καλή και έντιμη διάθεσή του. Αν δεν ακολουθηθεί αυτός ο κανόνας, θα συνεχίσουν οι πολίτες να πιστεύουν ότι « Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει». Η αποστολή των Δημοτικών Συμβούλων θα πρέπει να είναι ελεγκτική των αποφάσεων επιτροπών που πρέπει να συγκροτούνται από επιφανείς Δημότες, που γνωρίζουν τα αντικείμενα, και κατά προτίμηση δεν ανήκουν σε κομματικούς μηχανισμούς. Με τον τρόπο αυτό θα αναβαθμιστεί η εκτίμηση των Δημοτών προς τους Δημοτικούς άρχοντες, αφού τουλάχιστον «θεωρητικά» δεν θα υπάρχει η δυνατότητα ύποπτης διάθεσης του Δημοτικού χρήματος από πρόσωπα η κόμματα.

ε. Τέλος κάποιοι από τους Δημοτικούς άρχοντες, κάποιων πόλεων, θα πρέπει να εξηγήσουν στους Δημότες, το πως κάποιοι από αυτούς, χωρίς να ασκούν «εντατικά» το προσωπικό τους επάγγελμα, με μόνο προσόν τους τις κομματικές και δημοτικές εξουσίες, κατόρθωσαν μέσα σε λίγα χρόνια, αυτοί και ο ευρύτερος οικογενειακός τους

κύκλος, να βρεθούν από το επίπεδο της έντιμης πενίας, στα κοσμικά σαλόνια του οικονομικού πλούτου.

Για να λυθεί το μεγάλο αυτό ερώτημα θα πρέπει να θεσμοθετηθεί η κατάθεση και δημοσιοποίηση δήλωσης πόθεν έσχες των Δημοτικών αρχόντων και των οικογενειών τους, δημοσιοποίηση των φορολογικών δηλώσεών τους, καθώς και των εταιρειών στις οποίες συμμετέχουν.

Όλα τα προηγούμενα, και άλλα πολλά και ενδιαφέροντα συζητούνται στους καφενέδες των πόλεων, τα λαϊκά αυτά κέντρα διάλογου και δημοκρατίας.

Βέβαια, όπως κάθε αναγνώστης θα διαπιστώσει, όλα τα προηγούμενα δεν αφορούν την κοινωνία του Πειραιά, αυτή την ιδανική και άξια μίμησης κοινωνία. Ως εκ τούτου κάθε ομοιότητα με πρόσωπα και γεγονότα είναι εντελώς τυχαία.